הישיבה הראשונה לחוזרים בתשובה

הרב בן ציון גרוסמן

לפני פסח תשכ"ח עליתי לציונו של רבי שמעון בר יוחאי במירון. ראיתי את הרב יצחק גינזבורג, שהיה אז בן 23 לפני נישואיו, מתפלל שם עם כמה אנשים. בהשגחה פרטית שאלתי אותם: "איפה אתם עושים פסח?". לא היתה להם תשובה והזמנתי אותם לביתי בירושלים, ברחוב חנה 15, סמוך לשיכון חב"ד. הייתי נשוי אז עם שני ילדים.

לאחר ליל הסדר, הרב גינזבורג החל להתגורר אצלי למשך תקופה שארכה כשנה. הייתי צמוד אליו עשרים וארבע שעות ביממה. הוא פתח אצלי בבית את הישיבה הראשונה בעולם לבעלי תשובה. לא היה מושג כזה באותם ימים.

בכל אופן, השפעתו על אחרים במתן שיעורים מסודרים החלה בביתי בימים שלאחר מלחמת ששת הימים. זה היה ראשוני, טהור ויפה כל כך. מי שהשתתף נכנס מיד לאווירה רוחנית לגמרי, מופשטת מן העולם.

להתרומם עם הפסנתר

הכרתי אז את אביו, ר' שמשון יעקב, שהיה יהודי מסורתי ונחמד באופן בלתי רגיל. האב סיפר לי שבנו התייתם מאמו בגיל תשע עשרה. לא ביקשתי מהרב כסף על שהותו אצלי כי ראיתי בכך זכות, אבל אביו דאג מדי פעם לתת לי סכום עבור שהות בנו.

היו לרב אז תלמידים שהפכו ברבות הימים לרבנים בעלי מעלות. היה הרב ברוך גולדברג, שהיום מתרגם את כתבי הרב שטיינזלץ לאנגלית, הרב משה זאקס למד אצלו וכן הרב דב לדרברג.

הרב גינזבורג היה רוחני לגמרי. לא זכור לי שהוא ביקש ממני דבר מה בגשמיות. הוא ותלמידיו הסתפקו בכל מה שהיה ורצו רק ללמוד. פשוט פתחתי בביתי ישיבה והרב העביר שם שיעורים. בהמשך הם חיפשו מקום רחב יותר. מצאנו מקום בשכונת ויטנברג בירושלים ברחוב עבודת ישראל. השכונה נוסדה לפני 150 שנה על ידי מנחם ויטנברג, חסיד של ה'צמח צדק', ושם הרב התחיל ללמד.

הרב גינזבורג התפלל שלוש תפילות בפעם אחת. הוא התפלל שחרית עד שעת מנחה ואחרי מנחה מעריב. זו היתה חוויה עבורי לראות את

תפילותיו. כאחת ההכנות לתפילה נהג לשבת על הפסנתר ולנגן. הרב חיים שלום דייטש אמר פעם בהתוועדות, שכאשר הרב מנגן, רואים את הפסנתר מתרומם עמו יחד.

היה לרב צימאון לשמוע ממני סיפורים על חסידות קרלין שהכרתי מביתי. כל ניגון וכל סיפור ששמע היו אצלו כשלל רב. כל היום כמעט לא אכל, אלא רק טעם משהו ללא נטילת ידיים. מה שהחיה אותו היו הניגונים והסיפורים. יש כמה ניגונים שהוא למד אצלי, שעד היום שרים אצלו.

לימוד השפלות

סיפרתי לחסידי ברסלב באזור, שיש אחד שמעמיק בדברי רבי נחמן באופן שלא תשמעו מאחרים. הם באו והתפלאו לשמוע איך הרב יצחק מפרש את דברי רבי נחמן. הוא נתן שיעור בשכונת איתרי ליד מטסדורף. חלק מהדברים נדפסו בחוברות שנקראו 'מבועי הנחל'.

הכרתי את ר' אשר פריינד משנת תשכ"א, כאשר הוא עדיין לא היה ידוע. כעבור פחות מעשר שנים, כשהכרתי את הרב יצחק, אמרתי שיהודי כמוהו צריך להכיר את ר' אשר ודאגתי לכך.

הרב גינזבורג היה קשור לר' אשר ואף סייע בהקמת המפעל המבורך של ר' אשר, 'יד עזרה', במשך מספר שנים, עד שעבר לגור בכפר חב"ד. הוא קיבל מה שהיה חשוב לו ולקח זאת אליו. בפשטות ר' אשר לימד שפלות: שהאדם הוא כלום ועוד פעם כלום ועוד פעם כלום... היתה לו השפה הנכונה להסביר זאת. הרב יצחק תפס את העניין, ולדעתי הוא לא מודע עד כמה הוא תפס את זה.

אדמת קודש טבריה

הרב סיפר לי על עברו והתוועדתי אליו גם ממקורות נוספים. בגיל ארבע עשרה הוא בא עם הוריו לשנה לארץ ואז למד בגימנסיה ברחביה. שם רכש את העברית. הבסיס שלו לחבת לשון הקדש היה מאד חזק מהבית. אביו, שהיה ד"ר לחינוך יהודי ומנהל בתי ספר יהודיים בחו"ל, התמחה בשיטת הוראת השפה העברית, מה שנקרא "הנחלת הלשון", לעולים חדשים.

בחזרתו לחו"ל, בגיל חמש עשרה, הרב התחיל להתקרב ליהדות החרדית וללמוד תורה אצל אחיינו וחתנו של רבי איתמר מנדבורנא, הרב מאיר

אייזיקזאהן ז"ל בעל ספרי השו"ת "מבשר טוב", שהיה גאון עצום בהלכה וצדיק גדול בעל מסורת מגדולי מאורי החסידות. הרב יצחק התגורר בעיר פילאדלפיה לא רחוק מהאזור שבו התגורר הרב אייזיקזאהן באותה תקופה.

לאחר פטירת אמו הרב הגיע לארץ עם אביו בפעם השניה. שנה אחת הוא למד בישיבת קמניץ בירושלים. באותה שנה הוא התודע לחסידות ברסלב – במיוחד תפס אותו סיפורי מעשיות – וגם לחסידות חב"ד. בסוף אותה שנה הוא החליט לעבור לטבריה על מנת ללמוד שם בהתבודדות. שם הוא פגש חבר'ה מחסידות סלונים, עובדי השם אמיתיים, שקלטו שיש פה בחור מיוחד מאד. בין השאר הוא פגש בחסיד סלונים בשם ר' מרדכי בוימל, שהכרתי אותו אישית כיהודי צדיק מאד, מהחסידים של פעם. היה לו בית מלון בעיר למטה, והרב שכר אצלו חדר והסתגר בו עם ספרים רבים. גם בבית הכנסת העתיק של סלונים הוא מצא ספרים שלא הכיר אותם (כמו הספר "חסד לאברהם" של רבי אברהם מסלונים). הוא התענג על כל הספרים והתמיד בהם.

ניגון חסידי בחושך

ערב אחד הרב היה צריך להעביר ברכבו ספרים שקיבל מאביו לביתי. הכנתי להם מקום אצלי בבית. הוא היה אמור להגיע לקראת חצות, אבל הוא לא חזר בזמן. לא היו אז פלאפונים ולא היה לי מושג היכן הוא נמצא ומה קורה אתו. לא יכולתי לישון מחמת דאגתי.

בשעה שלוש וחצי לפנות בוקר הגיעה המשטרה אליי הביתה והודיעו לי שהרב התהפך עם רכבו. זה היה בשכונת גבעת שאול, שם חפרו חפירת תשתית עמוקה כדי להקים את ישיבת פרשבורג. איני יודע מה קרה בדיוק, אבל הוא נפל לתוך הבור הזה וממש התהפך עם רכבו. הגלגלים היו כלפי מעלה. אותו מקום היה באותן שנים בקצה העיר. הרב נשאר כמה שעות בתוך הבור. נהג של 'תנובה' הבחין בלילה ברכב ההפוך והזעיק את המשטרה. כאשר חילצו אותו, הוא היה ללא הכרה.

השוטרים העבירו את הספרים שהיו ברכב לביתי. אני חשבתי שאגיע אליו ואראה חלילה את הגרוע ביותר. הרגשתי שהם לא רוצים לגלות לי הכל.

ביקשתי מהם שיסיעו אותי לבית הרפואה 'שערי צדק' הישן שהיה אז ברחוב יפו. הגעתי לבית הרפואה והיתה דממה מוחלטת באותה שעה. רק שמעתי מישהו שר ניגון חסידי בדבקות, ומיד הבנתי שזה הוא...

הרב היה במצב בין הכרה לאי הכרה. זכיתי לשמש אותו בבית הרפואה ואחר כך לעזור בשיקומו. זה לא היה פשוט, אבל היתה סייעתא דשמיא גדולה, מעל לטבע ממש.

היתה לי את הזכות לחלצו ממצבו. אני ואשתי ממש שכחנו מעצמנו לגמרי וכל הבית הוקדש למענו.

יוצא מן הכלל

איני יודע איך הרב הגיע בדיוק לחב"ד. עד כמה שידוע לי זה היה דרך הרב יוסף סגל, תלמיד חכם עצום וחסיד גדול עם זיכרון נפלא, היום ראש כולל 'צמח צדק' בירושלים, אתו היה לומד הרב בשנה הראשונה לבואו לארץ בפעם השניה, כאשר למד בישיבת קמניץ בירושלים.

היו לי כתבי יד קדושים של צדיקים רבים ובעיקר מחב"ד, ספרים אותנטיים בכתב ידם הקדוש של הרביים, רובם כתובים באותיות קטנות וקשות לקריאה, שלא כל אחד יכול לקרוא. העברתי לו את הספרים הללו. הוא נכנס לספרי חב"ד, שלא הרבה בקיאים בהם, כמו ספרי ר' הלל מפאריטש ועוד.

כאשר הרב הגיע לראשונה לכפר חב"ד כבחור צעיר כבן 20 הוא נראה מוזר בציבור שם. זיהו את הדבקות שלו בתפלה וזה נראה חיצוני בעיני החסידים. מזלו שהמשפיע הידוע הרב שלמה חיים קסלמן קרב אותו ו'נחם' אותו שלא ישגיח כלל על אותם חסידים שמציקים לו, שאינם נוהגים בדרך החסידות כלל.

הרב נסע לראשונה לרבי לראש השנה תשכ"ח. ביחידות הוא שאל את הרבי אם טוב שילמד לבד. הרבי ענה לו: "הכלל הוא 'חרב אל הבדים ונואלו' [כלומר שלא טוב ללמוד לבד], אבל יכול להיות שאתה יוצא מן הכלל".

חתונתו של הרב היתה בחצר בעיר העתיקה בירושלים בככר ליד בתי מחסה. זכורני שמסדר הקידושין היה הרב גרליק ז"ל, רבה הראשון של כפר חב"ד, מראשוני תלמידי 'תומכי תמימים' בליובאוויטש. זו היתה החתונה

היהודית הראשונה שחגגו בין החומות לאחר מלחמת ששת הימים. היא נערכה ברוב עם בהשתתפות אנשים מכובדים באווירה מאד רוחנית. מי שהשתתף בה לא ישכח אותה לעולם.

חמיו הרב משה סגל היה צדיק גדול מאד. לא כולם אהבו אותו כי הוא נחשב "ציוני". אחרי מלחמת ששת הימים הוא נשאר לבדו בעיר העתיקה. הוא התנחל בחצר של בית הכנסת 'צמח צדק'. לא היו חלונות ודלתות והוא נשאר שם לבד. הוא ישן עם רובה הסְטֶן מתחת לראשו. לא רציתי שיישאר לבד, אז נשארתי עמו כמה לילות.

הוא סיפר לי את תולדות חייו. עוד סיפר לי איך החסידים ברוסיה עבדו את השם במחתרת. היה אדם מאד ירא שמיים, פנימי, חסיד של פעם. הוא ידע להעריך את החתן שלקח.

אחרי שהות של כשנה וחצי בירושלים אחרי חתונתו, הרב ואשתו עברו עם בנם הבכור לכפר חב"ד לדירת חמיו, שעבר לעיר העתיקה. בבית זה הרב ומשפחתו גרים עד היום.

היתה תקופה שהוא גידל בחצרו ירקות. כאשר ביקרתי אותו הוא נתן לי סל עם ירקות. היתה ניכרת ברכה נפלאה בגידולים הללו.

יכול להסתדר בכל מצב

בשנה הראשונה לנישואיו הוא גר בשכונת רחביה. ביקרתי אותו רבות. לא ראיתי אצלו אף פעם כעס ואפילו לא הקפדה בפנים. הוא לא דיבר רע על אף יהודי. מעולם לא ראיתי דבר כזה. שנים לאחר מכן, כאשר היה בבית סוהר, אמרתי לאנשים: "אין לי דאגה מכך שלא יהיה לו נוח. הוא יכול להסתדר בכל מצב. אבל בעיה אחת עלולה להיות לו. שהוא עלול לחשוב לרגע רע על אלה שעצרו אותו...".

הניסיון שלו אינו גשמי, אלא בכך שיצטרך להשקיע מאמץ על חשבון דבקותו בקב"ה כדי לא לחשוב רע על יהודי שעולל לו כזה דבר.

אני רחוק לגמרי מהמדרגות שלו. זו אפילו בושה עבורו שאקרא לעצמי תלמיד שלו. אבל זכיתי משמיים להיות במחיצתו הרבה. הרב המליץ עליי טוב בהקדמה לספרי על חסידות בעלזא 'צנצנת המן'. אני שמח שזכיתי להכיר מקרוב את אחד מפלאי היהדות. שהקדוש ברוך הוא יאריך ימיו ושנותיו.